

Frískúlar

Oddagrein

AFTUR er komið undan kavi politiskt ynski um kollektív av skúlastapi okkara – hesuferð ynski um frískúlar av øllum handa slag.

LITÍÐ verður beinleiðis sagt um, at orsakin er at verandi skúlar eru ov vánaligir – heldur ideologisk ov frongdir og óbrúkligir til at náka tann serførv, ymiskir samfelagsbólkar halda seg hava.

GREITT er, at skúlin eisini má laga seg eftir broytta samfelagnum, men at serliga illa státt skal vera í so máta í Føroyum í mun til aðrastaðni, man vera nytt fyrst flestum okkara.

Í ØLLUM førum eru foreldur í dag ivaleyst samd um, at dagsins skúli avgjørt ikki er vánaligari, men heldur betri, enn hann, tæy gingi í. Gamani kostar hann meira, enn tann skúli, tæy kendu – skúlin, ið als ikki hevði orku til at draga øll fram móti einum rimilgum fráfarangarútsiti, tiansheldur grundstøði fyrst viðari lestri.

HELDUR ikki var tað lagt lærara til last, at hann ikki gjørdi so ovurnógv burtur úr næmingum, sum høvdu góð evni til at gerast góðir veldir og verkamenn og ikki umstøður heimanfrá til viðari læru av tydingi – men heldur livgaðu um teir, sum figgjarliga høvdu ein móguleika at gera nakað við viðari lestur.

STORT sæð eru vit við nýggja skúla okkara tianbetur komin burtur úr hesum vana standi, komin hartil, at øll við hugi og evnum mestsum kunnu gerast tað, tæy vilja – og vilja foreldur og børn nakað meira, enn tað, okkara skúlastápan hevur at bjóða, eru móguleikarnir ótaldir í so máta. Í øllum førum eftir loknan barnaskúla – um ikki í Føroyum.

VIÐ skúlastapi okkara er ikki longur bert talan um tilboð til upp-vaksandi ættarliðið, men um samfelagsskyldu, við politiskt mugu røkja sum best – nevniliga fyrst at tryggja øllum sama út-bugvingarmóguleika.

Á pappirinum ger frískúlauppskotið segg ikki beinleiðis inn á hetta grundstjórnarmið, hóast ættanin lættliga kann gerast tann øvugta.

VIST eru t.d. barnaskúlar í Føroyum ymiskir – alt ov ymiskir til dygdar, og flokkar, ið av einhvørji orsak eru niðurdurkomin frá læru, koma mangin bert hendinga aftur á beint aðrenn skúlabók, taka aðrir lærarar sær ikki av teimum, og umbering fyrst vanrækt sum hesa, sum próvstøtt dæmi eru um, er eingin.

MEN haðan og til at siga, at skúlin sum heild er vánaligur, er eitt langt lopp – so mikið langt, at vit uttan iva høvdu fingið minni fyrst meira lyndissundurgrænaðan skúla.

SJÁLVSAGT er tað gleðiligt, at næmingar úr vánaligum flokkum koma uppundan aftur og aftur fáa hug til bóka, sleppa teir á skollaðan friskúla. Men gleðiliga dæmi um, at næmingar hava rokkið til sama, bert við at skifta feroyskan skúla, eru enntá fleiri – »nýggja feroyska skúlanum« til stórt rós og »gamla skúlanum« til størstu og ótílegviliga skorm.

Í SO máta liggur stór ábyrgd á lærarum sum skúlaleiðslum – so mikið stór, at onkur, tað eitt nú trupulleiki við ávisum flokki yvir longri tíðarskeið ikki varð loystur, heldur skuldi lagt frá sær, enn at komið við ikki so sjáldsama uppskotið til at røkja við foreldurini um at lata barnið í annan skúla.

VIKAR skúlin sum hann kann og skal, skuldi tann kunneiki, almenna samfelagið eftir bestu sannfærðing aftur okkara skúla-ungdóm, verði tryggjaður. Sjálvsagt kann hesin vera skiftandi til skiftandi tíðir – og at so verður, er ikki minst treytað av politiskari ábyrgd og vælvild mótvægis okkara hóast alt rættuliga skilgáða eindarskúlastapi – heldur enn at gjalda fyrst sundurliðan av skúlanum í okkurt, uppskotsstíllararnir ikki enn viga at siga okkum hvat er.

VIT ivast ikki í, at onkir næmingar fingi fitt burtur úr fráfarangarini í tí privatskúla, »Det forsamte forår«, sjónvarpið synder tiskvaldið, snýr seg um – men flestu okkara vildu kortini »betakkað« okkum fyrst tað nógva vanskeplandi, har annars hekk uppi.

SMULEIÐIS við tilvildariga stýrdum feroyskan friskúlam – skuldi teir fyrst ein hvønn pris bert verði »aðrivi« og við tí jánkaslaga endamáli sett ein størri kilar millum ungdom okkara, sum ivaleyst tað hevði fótad sær vánaligari enn vit gomlu, skiltu teir ikki eins frægt, at skal okkum verða liv lagað í Føroyum, má virkast enn meira til felags gagn enn nakrantíð.

Sosialurin

Lesarabrev

»Agnes Louise« einaferð enn

Í Dimmu friggjadagin 8. des. stóð ein áhugaverd grein, skrivað av einum skilamanni, men har stendur nakað, sum er vert nakrar viðmerkingar. T.d. sigur hann »Onkur er rýmdur av. Aðrir brúka hetta politiska hugtakið í tí tydingini, at umboð á »Agnes Louise« var ólag og ringt at vera. Nei, soleiðis var ikki umboð á sluppini »Agnes Louise«. Og »Agnes Louise« skifti ikki skipara, sum tú skiftir hosur«.

Eg var nógv ár til skips, við sama skipi, sum fiskaði av teimum allar bestu og veit hvussu livið var umboð á skipi, og at skip skifti ikki skipara – sum tú skiftir hosur«, men eg veit eisini, at skiparin mátti fara av og

læt annan skipara fáa skipið at fara, sum fiskaði betur.

Og tað kom meira enn so fyrst, at menn fóru av skipi, tað kundi vera, tí at skiparin var so ringur at verða við, og heldur ikki kundi maður bliva við at vera við sama skipi, tað hetta ikki fekk fisk, tí so varð eingin úrtøka heldur.

Eg kenni ikki nógv til gomlu »Agnes Louise« og livið har umboð; tað man væl saktans hava verið sum á festu sluppum, men eg skilji væl teir menn, sum nú rýma av hesi nýggju »Agnes Louise«, tí har man neyva vera livandi innanboð; tað man eisini vera munur á monnum, á skiparunum báðum, á gomlu Agnes

Louise og hesi nýggju.

Henda politiska »Agnes Louise« hevur gjørt mangan bummtúr, tann ringasti var 3. nov., tá teir komu aftur við »ongul í reyv« av Kristiansborg; tað áttu fyrst skiparin og síðan øll manningin at mynstra av og ikki farið avstað aftur.

Eftir at hava spart so, at ikki er livandi hjá tí meiniga manningum, og sjúkrahúsin hava teir skorið inn at beini, so har ikki er arbeiðandi longur, skulu teir nú, so ótrúliga tað ljóðar, hækka sínar egnu lónir, summar 5 ferðir tað tær er unú, uttan at siga hvaðan peningurin skal koma frá; tað ber so ikki til at røya meira av tí, sum skallutur er.

Seinast í greinini verður sagt, hvussu ringt tann politiska »Agnes Louise« hevur tað í dag; seglini hanga og sleingiast í lefum og alt omandekk er í sorli, men skiparin og hansara frægastu menn hava brotið seg upp gjøgnum sjógv upp á dekkið, á, eg meini tað.

Og allarseinast verður biðið um at hampa um skútuna og fáa hana innaftur á fjørðin og har rigga hana til aftur av nýggjum. Eg havi einki móti at rigga skútuna til av nýggjum; men hon má ikki sleppa frá bryggju, fyrr enn hon hevur fingið nýggjan skipara og nakað av manningini nýggja eisini.

Ein eldri skipsmaður

Fyrirspurningar til Heilsuførðiligu Starvsstovuna

Eru lógirnar eins í Vági og í hinum ørtunum av Føroyum?

Vónandi kann Heilsuførðiliga Starvsstovan svara mær og øðrum suðuroyingum í Suðuroyar sunnaru helvt hesum spurningum:

1. Eru reglurnar um, at virkir ikki kunnu arbeiða

laks og annan fisk í somu arbeiðshølum, galdandi allar staðir í Føroyum?

2. Um so er, hvi fáa virkir norðanfjórð loyvi at arbeiða laks og annan fisk í somu arbeiðshølum, vis-

andi til sendingina »Millum fjals og fjøru« úr Kaldbak?

3. Um reglurnar eru tær, at tað er loyvt at hagraða laks, tosk, upsa og annan fisk á sama virki, hvi verður hetta

so ikki loyvt í Vági, har tit hava sett fleiri virkiseigjar um knívin á barkan og nokta teimum at virka á hesum øki?

Vágbingur

Eisini prestar skulu elska næsta sín

Sóknarpresturin í Fuglafríði, Peter O. K. Olofson, hevur í seinastuni skrivað fleiri lesarabrev, har hann ferir fram, at samli millum tveir av sama kyni er móti Guds vilja og sostatt synd.

Hann kemur so fram til ta niðurstøðu, at tað frá »nyndugleikanna síðu skal vera loyvt at gera mannammun – diskriminera – mill-

um samkynt (homoseksuell) og onnur.

Tað er sera torført at fáa eyga á næstakærleikan hjá sóknarprestinum í Fuglafríði.

Hvar er næstakærleiki hansara til teir 5-10% av samkomu hansara, sum eru samkynt? »Tú skalt elska næsta tinn sum sjálan teg«. Hesi orð-

ini standa í Bibliuni og eru sostatt eisini galdandi fyrst prestur.

Tað hevði verið sera hóskandi fyrst ein prest at fylgt hesum boðum.

Tað má sigast at vera rættiliga sjáldsamt, at ein prestur prædikar at tað skal vera rætt at gera mannammun. Men ein prestur er bert eitt menniskja og kann

sostatt eisini mistaka seg.

Peter O. K. Olofson má millum prestar standa rættiliga einsamallur við sinum sjónarmiðum. Tey eru ikki í tráð við vanligu fatan okkara av kristindómnum sum ein kærleiksboðskapur.

Fyrst Gudi eru vit øll lika.

Ósamdur

Onnur skulu ikki seta mær treytir

Tað er ógvuliga strævið og tungt at vera arbeiðstøkur og sjálvstøðugur vinnurekandi. Tað kemst m.a. av avmarkaðum rættindum at liva og virka.

Tað eru nógvar forðingar lagdar einum í vegin fyrst at byrja sjálvstøðugt vinnuvirksemi. Tað eru nógvar praktisk viðurskipti at fáa greiði á, aðrenn byrjast kann av álvara. Arbeiðt verður við at fáa hesi viður-

skifti upp á pláss. Tað hava eisini verið nógvar seinkingar viðvíkjandi verkætlanini.

Tað eru nóg, ið dagliga fregnast um verkætlanina, og ein fær dagliga nógvar fyrirspurningar frá fólki viðvíkjandi ætlaða vinnuvirkseminum.

Tað tykist at vera heilt órimiligt, at almenningur in skal seta einum treytirnar, tað ið ein sjálvur hevur træt-

ir, ið skulu fylgjast sambært althjóða fyrirkomnum, ið eg havi samskipti við.

Tað er ikki almenningurin, ið ger nakað viðvíkjandi vinnuvirkseminum hjá einum.

Tað eru fleiri konsulentavtalur, ein hevur við althjóða fyrirkom uttanlands. Tað verður arbeiðt við at skapa fyrirteytir og grundarlag viðvíkjandi hesum vinnuvirksemi.

Í løtuni eri eg í ferð við at útvega mær neyðug amboð og figging, soleiðis at ein kann fáa vørurnar heim og byrja virksemini.

Ein partur av hesum arbeiði verður at skipa fyrst fundum og skeiðvirksemi og upplærjing av konsulentum í Føroyum.

Hans Birgir Hansen